

Z obsahu:

Volby předsedy,
kontrolní komise
& Rady Mensy ČR

Pragocon 2005

Vyplatí se důcho-
dové pojištění?

Klenoty literatury
– nová rubrika

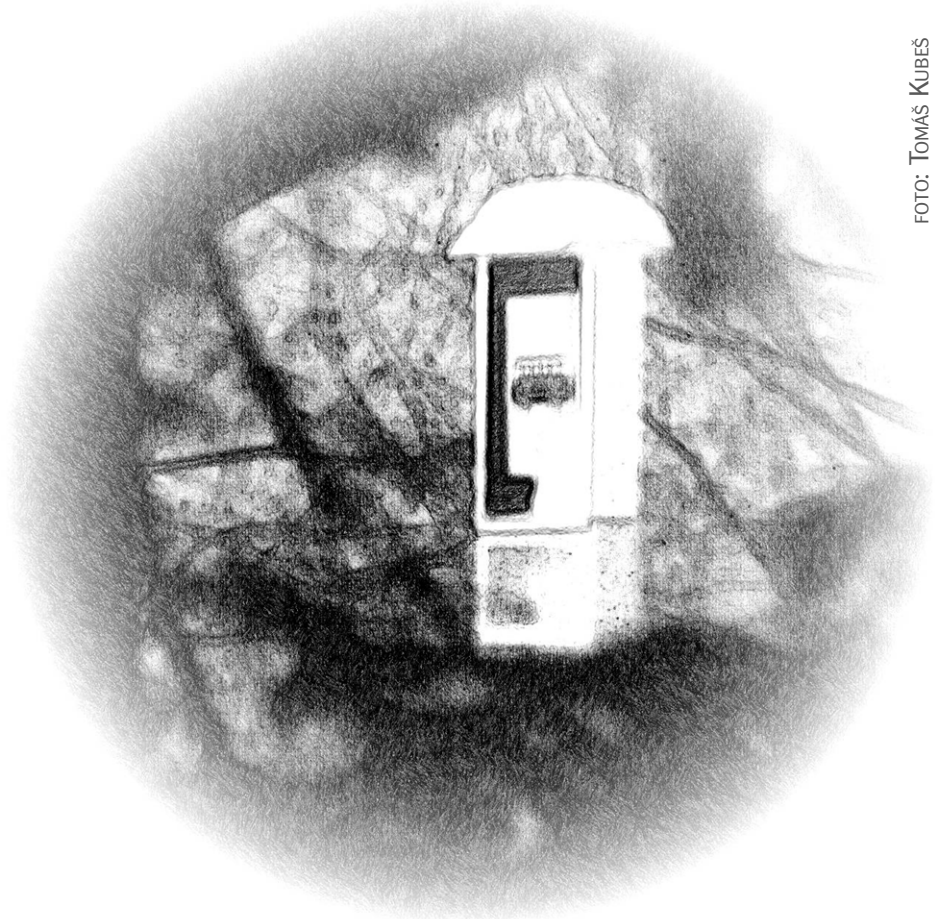
Mensa

Časopis Mensy ČR

č. 1, ročník XIII. • leden 2005

FOTO: TOMAŠ KUBEŠ

PF 2005

**Ať vám v novém roce „neujede
vlak“ (ani tramvaj 😊)**

Organizace

Mensa je světová organizace založená v roce 1946 v Oxfordu. Členem se může stát každý, kdo dosáhne v testu inteligence, schváleném mezinárodním dozorčím psychologem [Mensy International](#), výsledku mezi horními dvěma procenty celkové populace. Pro členství nejsou nutné žádné jiné předpoklady.

Ve více než 100 zemích světa má nyní okolo sto tisíc členů, v ČR k 31. 12. 2004 má 1750 členů (z toho Dětská Mensa 602). Mensa ČR má statut národní Mensy, což ji mj. zavazuje k přetiskování základní části časopisu Mensy International.

Časopis

Mensa (to, co držíte v ruce) je měsíčník Mensy České republiky. Za uveřejnění a neuveřejnění článků odpovídá redakční rada, která také zpětně vybírá konkrétní příspěvky, jejichž autoři obdrží honorář z rozpočtu Mensy ČR.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvky v případě potřeby upravit či zkrátit. Žádáme autory, aby u svých článků uváděli celé jméno, celou adresu a aktuální bankovní spojení a aby je zasílali do data uzávěrky. Příspěvky v angličtině a slovenštině neprocházejí jazykovou kontrolou.

Podrobné instrukce o požadovaném formátu příspěvků, pravidla pro uveřejňování inzerce v časopise a další informace jsou na mensovním webu (<http://casopis.mensa.cz>).

Elektronická verze časopisu pro členy Mensy je zdarma k dispozici ve formátu PDF na webu i na intranetu Mensy (<http://intranet.mensa.cz>).

Toto číslo (lednové) vychází 31. 12. 2004, jeho náklad činí 300 výtisků. Uzávěrka (i e-mailová) únorového časopisu je v pondělí 17. 1. 2005 v 18.00, uzávěrka čísla na březen bude v pondělí 14. 2. 2005 v 18.00.

Tisk časopisu: Tiskárna O. Harok, U Alejského dvora 1516, 739 34 Šenov u Ostravy, tel. 596 887 475, <http://www.harok.cz>. Printed in EU.

© Mensa České republiky, 2004
ISSN 1211-8877

Slovo úvodem

Přeji šťastný nový rok nejen všem, kteří zaplatili včas členské příspěvky a čtou si tento časopis na přelomu prosince a ledna, ale přeji vše dobré i těm, kteří tyto řádky čtou v lepším případě v únoru.

Doufám, že jste všichni domů dostali nové průkazky a s nimi i hrubý přehled aktivit Mensy. O Pragoconu se zmíním více pod úvodníkem a především pak v únorovém čísle – ještě více je na <http://www.mensa.cz/mensa.cz/site/skupiny/terminus.html>.

V lednu se kromě spousty Dnů Plných Her a testování po celé republice – Kutná Hora, Klášterec nad Ohří, Kolín, Český Brod... – uskuteční v sobotu 22. 1. od 9.00 do cca 19.00 zatím ojedinělá akce testování IQ pro osoby od 2,5 do 19 let. Ojedinělá proto, že spolu se vznikajícím Centrem podpory mimořádného nadání (vzniká při Institutu pedagogicko-psychologických poraden) budeme testovat děti již od 2,5 roku (do cca 7 let) speciálním testem. Kromě tohoto testu budou k dispozici klasické inteligenční testy pro osoby starší 9 let, testy profesní orientace, skupinová sezení, konzultace, didaktické hry na rozvoj duševních a sociálních schopností a dovedností. Více o této akci je na <http://www.mensa.cz/mensa.cz/site/detskamensa/aktivita.html>. Cena pro nečleny Mensy je 990 Kč, pro členy Mensy 490 Kč (tedy pochopitelně pokud je jeden z rodičů členem Mensy, vztahuje se na potomka sleva). Vzhledem k tomu, že test pro děti 2,5–7 let bude moci absolvovat jen cca 20 dětí, je nutné se předem přihlásit. Pokud půjde o osoby starší, jejich počet omezen není, ale nahlásit předem by se měly.

VÁCLAV FORTÍK, PŘEDSEDA MENSY ČR
VACLAV.FORTIK@MENZA.CZ, 603 234 368

PRAGOCON 2005

Ke konci února se bude konat 9. ročník setkání příznivců vědecké fantastiky, fantasy, hororů, záhad všeho druhu, japonské kultury a her na hrdiny, pořádaný SFK Terminus (působí na platformě Mensy ČR).

Kde: ZŠ Benita Juáreze, Bílá ul. 1, Praha 6 - Dejvice (jako loni)

Pragocon podruhé od pátku

Kdy: pátek 18. 2. (cca 18.00) – neděle 20. 2. 2005 (cca 13.00)

BLOKY PROGRAMU

Hlavní program – výběr toho nejlepšího z každého bloku programu

Sci-fi – SF klasika, STARTREK, SW, Baby-lon 5, SG...

Meč & Magie – klasická fantasy, LoTR, záhady, mýty...

Harry Potter – sérii přednášek, her, diskusí a soutěží připravuje Anseiola Ravenclaw s týmem kolem <http://hogwarts.czechzone.net/>.

Manga – program připravuje Manga klub kolem www.manga.cz spolu s Česko-japonskou společností

Futurologický kongres – přednášky o blízké budoucnosti

Literární blok – rozbor povídek, autorské čtení, info o workshopových projektech pod vedením Lucky Lukačovičové.

Hry – Pragocon je tradičně spojen s hraním her všeho druhu:

Altar – turnaj v Prorocství a patronát nad turnajem v DrD

Corfix – turnaj v Mage Knight a TransAmerica

Blackfire Entertainment – předváděčka a hraní jejich karetních a deskových her

Albi – turnaj v Citadele (neděle), Osadníků z Katanu (sobota) a Bangu (sobota večer)

Piatnik – turnaj a předváděčka v Cinku, DIGITu

DINO Ravensburger – turnaj a předváděčka Dračího hradu, Kris Krosu...

Další

Pragocon je nerozlučně spjat s vyhlášením vítězů literární soutěže pro autory do 19 let *O cenu barda Marigolda*, stejně jako soutěže o nejbizarnější osobu české společnosti – Mimosmrtan roku.

K dalším kratochvilím bude patřit *videoprojekce* (SF & F pecky, Simpsonovi, Southpark...), *bufet*, *dražba knih a artefaktů*, *testy IQ*, *tombola*.

Registrační poplatek: 300 Kč

PRO PŘEDEM PŘIHLÁŠENÉ členy Mensy (PŘES WEB, internet) JE 150 Kč SLEVA.

Účastníci literární soutěže mají vstup volný na vyhlášení, na celou akci mají vstup za 50 Kč.

Na conu bude možno přespat – spacák s sebou. Poplatek za přespaní nebude účtován – je součástí vstupného.

Bližší informace a dotazy

Václav Fořtek (vafor@volny.cz, 603 234 368), <http://www.mensa.cz>, <http://www.mensa.cz/mensa.cz/site/skupiny/terminus.html> (více informací vyjde v únoru, předběžný program jednotlivých sekcí by již měl být na webu).

Volby 2005

TOMÁŠ KUBEŠ

(PŘESEDÁ VOLEBNÍ KOMISE PRO VOLBY '05)

Dle stanov Mensy ČR čl. VI. odst. 3. vyzývám jménem volební komise všechny členy Mensy ČR starší 18 let, aby navrhli své kandidáty na funkce předsedy, členů rady a 3 členů kontrolní komise. Navrhovat lze kteréhokoliv rádného člena Mensy ČR včetně sama sebe. Návrh musí obsahovat celé jméno navrhovaného člena a musí být poslán na adresu předsedy volební komise (tomas.kubes@mensa.cz; Tomáš Kubeš, Ke Kateřinkám 1406, 149 00 Praha 4) nejpozději do pátku 28. 1. 2005.

Veškeré další informace včetně přesných termínů a požadavků na proslovy budou v následujícím čísle časopisu a na webu Mensy (www.mensa.cz). ↗

Slovo předsedy volební komise

TOMÁŠ KUBEŠ

Téměř dva roky uběhly od předchozích voleb. A byly to roky pro Mensu významné. Díky usilovné práci, píli a trošce štěstí se podařilo Mensu zviditelnit a vylepšit její pozici v očích veřejnosti, posílit samotné mensovní aktivity a aktivity konané pod její hlavičkou.

Nyní stojíme na dalším rozcestí. Na rozcestí, kde je potřeba pečlivě zvážit volbu dalšího směru, jakým se vydat. Nešťastná volba by místo dalšího rozvoje mohla přinést úpadek nebo dokonce strmý pád. Proto prosím sledujte volební

a mensovní dění, zapátrejte ve svém okolí a hledejte lidi, kteří Mensu povedou správným směrem. Jejich jména prosím pošlete na adresu:

TOMAS.KUBES@MENZA.CZ

Seznam dosud navržených kandidátů

Předseda Mensy:

Václav Fortík

Tomáš Blumenstein

Člen rady:

Tomáš Blumenstein

Kateřina Havlíčková

Luděk Kovář

Člen kontrolní komise:

Jan Vučka

Honorování příspěvků v časopise Mensy ČR

ZA REDAKČNÍ RADU LUDĚK KOVÁŘ

O honorování příspěvků (nejen textů, ale i fotografií, grafik apod.) do časopisu Mensy rozhoduje redakční rada (na základě kvality, příp. délky příspěvku), honorář členovi redakční rady dále schvaluje člen Rady Mensy ČR. Vyplacení honoráře probíhá bez písemné smlouvy, je daněn u zdroje 10%. Preferována je platba převodem z účtu na účet (bankovní spojení můžete u svých příspěvků uvádět preventivně), v ostatních případech poštovní poukázkou typu C na adresu (poštovné bude odečteno).

Autor	příspěvky za poslední kvartál	honorář
Martin Dokoupil	minipovídka Příroda + ilustrace k ní (12/04)	150,-
Kateřina Havlíčková	seriál ekonomických článků (10/04, 11/04, 12/04)	750,-
Aleš Hodina	foto z grilování a Business Clubu	200,-
Václav Janoušek	Astrologie (10/04), Mobbing (10/04, 11/04), Ekonomicko-matematické modelování a optimalizace (11/04)	700,-
Mirek Jindřišek	Výlet za mensany do Londýna (11/04), Lance Ware Mensa Award '04 (12/04)	250,-
Sandra Kolářová	Numerologie (11/04, 12/04)	200,-
Tomáš Kubeš	umělecká fota listu a vločky (10/04, 12/04), fotoromán z letního setkání (10/04)	500,-
Lucie Kučerová	Jednou v roce na Vánoce (11/04)	150,-
Alena Nazarovová	Cítit... a umět říct (11/04), Svět budoucnosti (12/04)	tričko
Lech Przczek	Aforismy (12/04)	150,-
Jan Šlemenda	„1984“ ještě po dvaceti letech (11/04), Předělávejte si své vlastní propadáky (12/04)	500,-
Vilém Vácha	České geopolitické zajímavosti (12/04), KEWIB (12/04)	300,-
Jiřina Vlková	fota z podzimního setkání (11/04)	200,-
Vladimír Záhoranský	Zaujímavé matematické hlavolamy a úlohy (12/04)	tričko

Jak být volen v roce 2005

Jakýkoliv řádný člen Mensy ČR (dále jen Mensy) může navrhnout jakéhokoliv řádného člena Mensy včetně sama sebe na kandidáta do Rady Mensy, na předsedu Mensy nebo do kontrolní komise Mensy.

Navržený kandidát musí zaslat souhlas se svojí kandidaturou. Budou k tomu vyzváni volební komisí v únorovém časopise, pokud návrh přijde před jeho uzávěrkou, zprávou na webu Mensy a elektronickou poštou nebo normální poštou na adresu uvedenou v databázi členů. Neodeslání souhlasu se bude chápat jako nesouhlas s kandidaturou.

Souhlas s kandidaturou musí být poslán písemně (možno v elektronické podobě) na adresu předsedy volební komise: tomas.kubes@mensa.cz; Tomáš Kubeš, Ke Kateřinkám 1406, 149 00 Praha 4. Musí obsahovat tyto náležitosti: celé jméno kandidáta včetně titulů, jeho členské číslo, kontaktní údaje (el. adresa, telefon, poštovní adresa a adresa osobních www stránek, má-li kandidát nějaké), souhlas s uveřejněním proslovů a informací o kandidátovi v časopise Mensy a na volebních internetových stránkách

Mensy (kontaktní údaje nebudou na výslovné přání kandidáta zveřejněny) a jeho podpis. Souhlas by měl nadále obsahovat i případná další prohlášení kandidáta vztahující se k volbám a musí **přijít nejpozději do 4. 3. 2005**. Na elektronickou adresu odesílatele, uvedl-li ji, bude potvrzeno přijetí souhlasu. Odesláním souhlasu s kandidaturou kandidát zároveň vyjadřuje souhlas a seznámení se s volebním systémem. Do 4. 3. 2005 musí kandidát také zaslat případný volební proslov a fotografie.

Pro tyto volby budou zřízeny volební stránky Mensy dostupné z www.mensa.cz. Na nich naleznete všechny dokumenty týkající se voleb a informace o kandidátech. Tyto stránky budou vytvořeny volební komisí.

Dne 27. 2. 2005 bude ověřeno členství navržených kandidátů. Nebude-li některý kandidát do 27. 2. 2005 (**rozhoduje zaplacení příspěvku** – jeho připsání na účet Mensy nebo zanesení údaje o zaplacení do databáze členů) řádným členem Mensy pro rok 2005 nebo nebude-li splňovat kritéria na kandidáta na danou funkci (například bude členem volební komise), bude vyškrtnut ze seznamu kandidátů bez možnosti odvolání.

Harmonogram voleb předsedy, členů kontrolní komise a členů Rady Mensy ČR v roce 2005

- **Uzávěrka pro přijímání návrhů kandidátů** pá **28. 1. 2005**
- **Poslední den pro zaplacení členských příspěvků kandidáty!** po **28. 2. 2005**
(rozhodující je připsání peněz na účet Mensy nebo zanesení do databáze členů)
- **Poslední den pro podání souhlasů s kandidaturou a proslovů** pá **4. 3. 2005**
- **Zveřejnění seznamu kandidátů na internetu** po **7. 3. 2005**
- **Zahájení korespondenčních a intranetových voleb, rozeslání hlasovacích lístků, uveřejnění proslovů kandidátů** *dubnové číslo časopisu* cca po **18. 4. 2005**
- **Rozeslání kopie hlasovacího lístku** *květnové číslo časopisu* cca po **16. 5. 2005**
- **Uzávěrka intranetových voleb** ne **22. 5. 2005**
- **Doporučný poslední den pro odeslání hlasovacích lístků** po **23. 5. 2005**
- **Hlasovací lístky došle poštou se přijímají do** pá **27. 5. 2005**
- **Konání VH Mensy ČR** so **28. 5. 2005**
 Toto datum se může změnit a s ním i část harmonogramu.
- **Možnost odevzdání hlasovacích lístků osobně na VH** do **12. 00**
 Ihned poté bude následovat otevření hlasovacích lístků, sečtení hlasů a vyhlášení výsledků voleb.

Přijímání na gymnázium Budánka

VÁCLAV FOŘTÍK

Pokud se váš potomek nebo sourozenec blíží do věku, kdy je pro něj aktuální přestup na střední školu (do 8-, 6- nebo 4letého cyklu), rád bych upozornil, že na „mensovní“ gymnázium se není třeba hlásit klasicky do konce února. Je možné to udělat kdykoli (zhruba u 30 zájemců proběhly IQ a psychotesty) a přijímacím řízením je v podstatě IQ test Mensy – o přijetí a nepřijetí na školu pak rozhodují další okolnosti – pohovor, zda je v daném ročníku místo a kolik jiných uchazečů se o místo zajímá...

NÁS SE TEDY NETÝKÁ OMEZENÍ NA JEDNU PŘIHLÁŠKU NA STŘEDNÍ ŠKOLU.

Blíže informace o škole jsou na:

WWW.BUDANKA.CZ

Pan doktor

ROBERT ROREITNER

Byla to ta typická srpnová noc. Teplá a hutná. Jindy v roce nejsou takové noci. Vyjdeš ven, nadechneš se a vzduch – těžký a plný kyslíku – ti naplní srdce. Nemůžeš jinak, než ho otevřít a pít tu andělskou šťávu. To jsou pak vzácné chvíle, kdy lidská bytůstka nemyslí rozumem.

Už dobrou půl hodinu žil autobusák na Smíchovci posvátným klidem. Ne že by snad s pozdní hodinou vymizeli cestující – lavičky byly do poslední obsazeny. „Čekáme na autobus,“ tak zněla oficiální zpráva adresovaná mozkově. Ve skutečnosti se za tu dobu zastávku proměňovala už všechna čísla, aniž by to kohokoliv vyrušilo z rozjímání. Na tvářích půlnočních pasažérů se zračil vnitřní mír.

„Bylo by cigárko, chlapče?“ zasyčela zničená šlachovitá postava prošeďivělého muže, jehož tetovaná paže mluvila o minulé síle.

„Nekouřím a vy byste taky neměl. Nepřál bych vám vidět vaše plíce.“

„Co ty mi o tom budeš povídat,“ ostře rýsovaná tvář se ke mně prudce sklonila, „já sem študovanej doktor medicíny, MUDr.! Mě znaj po celým světě, víš, ty? Já bych tě moh' učit: filozofskému, historickému, chemickému... Řekni, co by tě zajímalo.“

„Zůstaňte radši u svého, pane doktore.“

„Ty seš hezkej kluk,“ usmál se všema deseti zubama. „Vidíš tohle? Mám v ruce energii, která léčí. To mi před deseti lety patentovali v Bruselu. Umím léčit všechno.“

„Jen se na to podívej!“ zvýšil náhle sípavý hlas, „všude, každej to má v sobě: rakovina, infarkty... Ale já? Já můžu klidně kouřit, jak se mi zachce, mladej... Na mě s těma svejma školníma poučkama nechod...“

Naklonil se těsně ke mně a spiklenecky zasyčel: „To na mě neplatí. Já mam svojí magickou energii a ta všechno vyléčí.“

Pak se narovnal (teda spíš vzpřímil svoji křivou konstrukci) a spustil zas hlasitým sykotem: „Neboj se mě. Musíš mi věřit. Mám ikvě sto šedesát. Nevěříš?!“ na chvíli se mu blýsklo zlověstně v očích a z jeho nitra se vydral zvuk startujícího nákladáku.

„Já sem léčil vnučka samotného pana Bati!“ halekal doktor, „von to byl pěkněj kus chlapa ten mladej Baťa, víš, ty? To takle jednou ke mně přišel a samý ,pane doktore, ste moje poslední záchrana' a ,jestli mi nepomůžete vy, tak už nikdo.' Tak mu povídám: ,Žádněj strach, milostpane, když se svěřujete mně do rukou, ste už napůl vykurýrovaněj. Kde je zakopanej pes?' A von celej roztrěsanej, div nebrečel, zaraženým hlasem mi sděluje tu svojí diagnózu: ,Pane doktore, já mam takový labilní srdíčko. Vono, když se v klidu, tak je všechno dobrý, ale pak já se třeba rozčilim a to mi tady buší, že se za mnou na ulici lidi votáče. A jednou mi to jeho řádění dokonce zlomilo žebro a podruhé tři naráz. Pane doktore, já se bojím, že se nedožiju svatby. Za měsíc si mam brát Aničku Vodňanskějch.' Tak takovýhle trable měl ten pražskej silák. No a páč mam to doktorský poslání, totiž pomáhat lidem, tak sem na něj aplikoval svojí patentovanou metodu. Mladýho

vopustily všechny neduhy a se slzama v očích mi tenkrát děkoval: „Pane doktore, to je hotovej zázrak, já sem zdravěj jako ryba, nastotísíckrát sem vám zavázanej...“ Ale ze svatby stejně šlo, protože, jak se mladěj Baťa vrátil domů, měl v noci sen, že má nadpřirozený schopnosti v oblasti meteorologie a že umí ovládat počasí. Tak tři dny seděl na Karláku v parku a volal děšť a třetího dne ten děšť vopradu přišel, tak mladěj Baťa, nahatej děkoval v posvátnym tanci bohům za ten svůj dar, až pro něj přijela sanitka a šup s nim do cvokhauzu... No a Anička Vodňanskejch se nechala slyšet, že blázna si nikdy nevěme.“

„To je, pane doktore, krásnej příběh.“

„Takovej životní epizodám se člověk, kterej celej život pomáhá ostatním, holt nemůže vyhnout. Teď pomůžu tobě. Trápí něco, vid?“

„No... Ani ne...“

„Ale něco určitě. Každěj si nosí svoji bolest... Dýchej zhluboka, soustřeď se, teď poznáš sílu vesmíru!“ Zvrátil rituálně hlavu vzad a zahleděl se hluboko do srpnového nebe. Jeho dlaň se zastavila kousek před mým hrudníkem.

„Pouštím do tebe lásku,“ jeho hlas byl najednou dojatě podbarven a opravdu, ta stařecká ruka hrála jak ústřední topení.

„Ano, máte pravdu! Cítím teplo!“

Doktor zapáleně sípal: „To je láska. Pamatuj

si, že správně vidíme jen srdcem, co je důležité, je očím neviditelné,“ odmlčel se a na vysvětlenou dodal: „To řek ten, jak psal o tom malým, co se toulal po různých planetách. Maminka mi to četla... Ty seš tak hezkěj kluk,“ a zas ten děravý úsměv, který nemohl patřit podvodníkovi.

„Maminka, kakao, teplo toho, jak se říká, ‚rodinnýho kruhu‘... domov. Vy si to ještě pamatujete, takhle starej?“ Chtěl jsem po té větě chňapnout a strčit si jí zpátky do chřtánu, ale už to nešlo. Doletěla k doktorovi a ten se zachmuřil, stáhl svou ruku a byl zticha.

To sem tomu dal, blesklo mi hlavou a bylo mi ho líto. Mysl hledala záchranný kruh ve tvaru nějakého empatického projevu, ale jak na potvoru ne a ne něco vystrachat.

„Oba ste hezký kluci,“ obrátil se najednou na muže středních let sedícího hned vedle mě a v Radotíně jistojistě slyšeli dopadnout ten kámen z mého srdce opitého kyslíkem.

„Tohle je zvláštní noc, takový bejvaj jedině v srpnu,“ řekl jsem nahlas, i když to původně byla interní informace.

„To máš recht, teď je aspoň teplo, ale v zimě... To by takovej holobrádek, jako si ty, nepřezil jednu noc tady v divočině.“

„To asi ne. Ale proč vy, světoznámej lékař, žijete na ulici?“ ↗

INZERCE

Provoz internetových služeb pro Mensu ČR a její členy zajišťuje společnost PoweredBy, spol. s r. o.

Informujte se na e-mailu info@poweredby.cz, jak můžeme pomoci i Vám.

Tel.: +420 603 25 96 33

webové prezentace
jednoúčelové promotion
elektronické obchody
aplikace na zakázku

WEBface

internet.design & development
www.webface.cz - info@webface.cz

Jeho obličej se najednou proměnil – jako by vyrostl – doktor zvázněl a pateticky sípal tónem mravokárného filozofa: „Jen ten přijde do nebe, kdo prošel peklem.“ Snad jenom tam, kam mířil, věděli, kde na tohle přišel.

Najednou jsem nevěděl, co říct. Seděl jsem tam uprostřed té kouzelné noci a hlтал genia loci našeho Smícháče. A všichni ty lidi seděli nebo postávali, a nikdo se ani nehnul, jen zaujatě zírali na oblohu, kde sem tam pospával nějaký mráček a mezi nimi sytě svítily hvězdy – tak sytě, jak je to možné jenom o srpnové noci.

A do toho zazněl hluboký hlas z rumem spáleného krku: „No tak, Franto, nech ty šmejdy na pokoji a poď ke svý rodině, jak se má!“

A Franta šel. Bez rozloučení. Jenom se otočil s hubou do půlměsíce: „Ty seš stejně hezkej kluk,“ a osmiválec v jeho plicích zahromoval.

Ještě chvíli jsem se bez hnutí opájel tím těžkým pitím andělů, než odjela poslední dvěščetýřicetčtyřka. Pak jsem pěšky vyrazil krásnou srpnovou nocí do Radotína.

Jen ten přijde do nebe, kdo prošel peklem, znělo mi donekonečna v uších.

Méně známé klenoty světové i domácí literatury

JAN ŠLEMENDA

Vážení čtenáři, v nové rubrice se od ledna budete setkávat s původní tvorbou malých rozměrů, která patří do zlatého fondu světové literatury a jejíž jedinou nevýhodou je to, že nepatří mezi světověznámá díla nebo alespoň ta ukázkově čítanková.

Záměr této rubriky je dvojitý, jednak upozornit na spisovatele, kteří pod vahou okolností nebo z nějakých jiných objektivních důvodů „zapadli“ a vy jste tudíž neměli možnost se o nich doslechnout ani ve škole ani z médií. Za druhé bych rád podpořil snahy mnoha začínajících pisatelů a předložil jim tak některé ze vzorů pro poučení, inspiraci nebo jen tak pro zábavu.

Startujeme vynikající povídkou *Dívka nebo*

tygr Franka R. Stocktona z roku 1882, mimochodem proto, že toto je pro mne osobně hraniční letopočet, od kterého jsem ochoten brát vážně veškerou tvorbu tzv. novověku (zejména však hudbu). Pečlivě jsem prozkoumal česká média a dosud jsem nenašel český překlad této bajky, takže vám předkládám svoji verzi.

Protože vynikajících a málo známých dílek je velmi mnoho, prosím všechny „zápalené“ zájemce o literaturu, aby neváhali doporučovat redakci díla, která jsou málo známá, a která by měla být uvedena zde. Jedinou podmínkou pro uveřejnění je dřívější veřejná knižní nebo časopisecká publikace, byť by byla jediná. Upozorňuji předem, že u děl, která nespadají do tzv. D. P. (Domaine publique), bude muset redakce zkoumat možnost otisknutí s ohledem na autorská práva (netýká se ukázek).

Dívka, nebo tygr?

FRANK R. STOCKTON, 1882
(DO ČESTINY PŘEVEDL JAN ŠLEMENDA, © 2004)

Za dávných časů žil polobarbarský král, jehož myšlení, ačkoli dost často konfrontované pokrokovým přístupem jeho vzdálených sousedů latiniků, bylo stále liberální, osvícené a ničím neomezené, jakkoli byla jeho horší polovina barbarská. Byl to vpravdě muž bujné fantazie a kromě toho také požíval takové neodolatelné autority, že díky své vůli uskutečnil i ty nejneobvyklejší sny. Byl hluboce oddán své sebestřednosti a jakmile se pro něco rozhodl, věc byla prakticky uzavřena. Když se kterýkoli člen jeho dvora nebo politického systému choval dle schválené etikety a podle protokolu, jeho povaha byla stále uvolněná a překypoval genialitou; dokonce i když se objevila sebemenší obtíž a někteří z jeho satelitů vybočili ze svých drah, byl stále pln entuziasmu, neboť nic ho nemohlo potěšit více, než když se jal napravovat to, co se pokřivilo, nebo vyhlazovat nerovnosti.

Mezi tradované poznámky, podle kterých se jeho barbarství stalo polovičatým, patří ta o ve-

řejné aréně, ve které se „pacifikovaly“ a „kultivovaly“ zbloudilé mysli podle lidského i zvířecího způsobu. I zde se ovšem liberální a barbarské prosazovalo ruku v ruce. Královská aréna byla postavena nikoli z důvodu pobavit veřejnost rapsodickým umíráním gladiátorů, ani z důvodu prezentace nevyhnutelných následků konfliktu s hltající propastí církve, avšak pro účely daleko vznešenější: rozhojnit mentální energii poddaných.

Tento rozlehlý amfiteátr s kruhovými galeriemi, tajemnými klenbami a tajnými průchody představoval nástroj poetické spravedlnosti, kterým se trestal zločin, nebo jímž byla odměněna ctihodnost rozhodnutí nestranné a tudíž nepodplatitelné náhody.

Jakmile byl kdokoli obviněn ze zločinu dostatečně závažnosti pro tohoto krále, byl veřejně vyhlášen den, kdy se rozhodne o osudu této obviněné osoby v královské aréně, hodné toho jména. Ačkoli forma a záměr byly vypůjčené, její účel se zrodil v mozku tohoto krále, neznalého žádné jiné tradice, než uspokojení své nápaditosti; krále, který všem hluboce vštěpoval důležitost obohaceni každé lidské myšlenky i činu svým barbarským idealismem.

Jakmile se lid shromáždil na galeriích a král obklopen svými nejbližšími dvořany usedl na trůn ve své vyvýšené lóži nad jednou z tribun arény, vydal pokyn a dveře hluboko pod ním se otevřely a obviněný vstoupil na parter amfiteátru. Přímo naproti v uzavřeném prostoru arény byly dvoje naprosto stejné dveře těsně vedle sebe. Bylo zároveň povinností a předností osoby přítomné v aréně projít před všemi upřenými zraky k němu dvěma dveřím a vstoupit do jedné z nich. Dotyčná osoba si mohla zcela svobodně zvolit, které dveře otevře. Byla tak ponechána již dříve zmíněná, neovlivnitelná náhodě. Jestliže otevřela jedny, vyběhl z nich ten nejhladovější a nejzákeřnější ze všech tygrů, který neváhal okamžitě rozrhat na kusy cokoli živého ve svém dosahu, což bylo považováno za potvrzení viny s okamžitým vykonáním spravedlnosti. V okamžiku, kdy se takto rozhodlo o osudu oné osoby, rozezněly se temné zvony a najaté plačky se roz-

kvílely na vnějším ochozu arény. Ostatní přihlížející se skloněnými hlavami a pokleslými srdci se vydali zpět na cestu domů s velkým smutkem nad právě ukončeným mladým životem nebo tak starým a úctyhodným, který si takový osud nezasloužil.

Ale pokud obviněný otevřel ty druhé dveře, vystoupila v ústrety žena, přiměřeného věku, krásy a společenského postavení podle královské volby jako odměna za jeho nevinnost a vzápětí byli oba oddáni. Vůbec nezáleželo na tom, zda dotyčný již byl ženatý a měl rodinu, či objektem jeho zájmu byla nějaká jiná osoba podle jeho výběru. Král nikdy nepřipouštěl žádné okolnosti, které by mohly změnit jeho velkolepý záměr uskutečnění odplaty nebo odměny. Obě se konalo okamžitě, a to přímo v aréně. Otevřely se totiž další dveře a kněz doprovázený ministry a tančícími družičkami vstoupili do arény za zvuků radostných fanfár na zlaté rohy. Svatba se slavila a lidé v ochozech provolávali slávu, vyzváňelo se a onen odměněný muž vedl svou nevěstu dětským špalírem po cestě pokryté čerstvými květy do svého domova.

Takto král vykonával svůj polobarbarský způsob spravedlnosti. Jeho dokonalost je zřejmá: obviněný nikdy předem nemohl vědět, ze kterých dveří vyjde dívka, a ze kterých tygr, a tak otevřel ty, které si svobodně zvolil, aniž by měl jakýkoli náznak o tom, zdali bude v příštím okamžiku oddán či sežrán. V některých případech byl tygr ukryt za jedněmi, v jiných za druhými dveřmi. Rozhodnutí tohoto tribunálu byla nejen spravedlivá, byla také pozitivně zacílená: obviněný byl okamžitě potrestán, když sám sebe shledal proviněným, nebo, když byl nevinný, byl odměněn, ať se mu to líbilo, či ne. Nebylo žádného úniku před vykonáním spravedlnosti v královské aréně.

Tato instituce byla všeobecně vážená a oblíbená. Když se lidé shromáždili při této příležitosti, nemohli nikdy dopředu odhadnout, zdali se stanou svědky krvavých jatek, nebo veselé svatby. Tento prvek nejistoty byl lákavou příležitostí, která se naskytlá zřídkakdy. Jednak bylo možno

zabavit masu a potom intelektuálně zaměřená část společnosti nemohla vznést žádný protest proti takto vykonávané spravedlnosti, protože všechno přece záleželo na svobodném rozhodnutí obviněné osoby.

Tento polobarbarský král měl dceru, tak kvetoucí, jako byla většina jeho nápadů, s duší tak vášnivou a velikášskou, jako byla ta jeho. Jak je v taktových případech obvyklé, byla tím nejchutnějším ovocem v jeho královské zahradě, a proto také tak strážena a zároveň milována nade vše samotným králem. Mezi dvořany se nacházel mladík vznešené krve a poníženého postavení, jak už to chodívá s takovými hrdiny, kteří se zamilovávají do královských dcer. Pokud jde o ni, byla více než spokojena se svým milencem; pro jeho krásu a statečnost, která neměla obdoby v celém království. Milovala jej vroucně s barbarskou vášnivostí, dostatečně silnou a vytrvalou. Tento románek šťastně přečkal několik měsíců až do dne, kdy sám král odhalil jeho existenci. Nezaváhal ani nezakolísal v tom ohledu, co se od něj očekávalo: mladíka dal uvrhnout do vězení a byl stanoven den jeho soudu v královské aréně.

Nikdy předtím se nic podobného nestalo, nikdo se dosud neodvážil zamilovat do královské dcery. V následujících letech se to stalo celkem obvyklou záležitostí, ale dosud to bylo považováno za neslýchanou troufalost.

Pro tygří klece tohoto království byly hledány ty nejdivočejší a nejzuřivější bestie, z nichž ta nejlítější bývala vybrána pro královskou arénu. Stejně tak byly po celé zemi vyhledány ty nejspanilejší panny těmi nekompetentnějšími z odborníků, aby se zajistilo, že tento mladík bude mít odpovídající nevěstu, jestliže ho nepotká jiný osud. Samozřejmě, že každý věděl, že důvod, pro který byl obviněný obžalován, byl oprávněný. On miloval královskou dceru, což nikdo nemohl popřít, ale král nemohl připustit, aby tento fakt bránil ve vykonání spravedlivého soudu, ve kterém on sám spatřoval velké zadostiučinění a jež mu byl potěšením.

Vůbec nezáleželo na tom, co se vlastně stalo, mladík bude tak jako tak odklizen, a král si při-

tom vychutná vývoj událostí, které definitivně určí, zdali je vinen, či nevinen, když už si dovolil zamilovat se do jeho dcery.

Nadešel ustanovený den. Lidé se sjeli zblízka i zdaleka a obsadili galerie královské arény do posledního místa. Dav lidí, který se nemohl dostat dovnitř, zaplnil okolí arény. Král a jeho dvořané na vyvýšených místech usedli s dobrým výhledem na ty dvoje dveře, tak hrůzostrašně stejné. Vše bylo připraveno, povel byl vydán. Dveře pod královskou lóží se otevřely a milenec královské dcery vstoupil do arény. Vysoký, pohledný a statečný; jeho vzhled byl opěťován obdivným mručením a napětí bylo cítit všude kolem. Dobrá polovina z přihlížejících ani netušila, jaký hrdý mládenec to mezi nimi žije. Žádný div, že se do něj zamilovala i královská dcera. Jak hrozná chvíle pro něj nyní nadchází!

Jak mladík postupoval vpřed arénou, pomalu se otočil a složil poklonu králi, jak velí zvyk, ale na královský majestát přítom vůbec nepomyslel. Jeho oči byly přitahovány ke královské dceři, která seděla po pravici svého otce. Kdyby se i v její osobnosti netajila barbarská polovina, je pravděpodobné, že by tam vůbec nebyla přítomna, ale její horlivá a vroucí duše jí nedovolovala odolat nutkání být přítomna této příležitosti, kterou s nedočkavostí očekávala. Od chvíle, kdy vyšel královský výnos o tom, že se její milenec musí podrobit osudu v aréně, ani na nic jiného nebyla schopna myslet dnem i nocí. Majíc určitý vliv, moc a sílu osobnosti než kdokoli, kdo by mohl být více zainteresován v této záležitosti, udělala něco, oč by se předtím nikdo jiný ani nepokusil: zjistila si tajemství obou veřejí pro tento den. Věděla, za kterými dveřmi se skrývá klec s tygrem, otevřená ve směru k dosud zavřeným dveřím, a za kterými se skrývá sličná žena. Skrze bohaté čalouněné a silně utěsněné dveře bylo naprosto nemožné být jen zaslechnout nějaký šramot, který by snad mohl napovědět osobě, která šla vstříc svému neodvolatelnému osudu. Ale zlato a moc královské dcery umožnily zjistit ono tajemství předem.

A nejen, že věděla, v které místnosti se vy-

braná žena nachází, čekajíc s ruměncem ve tváři a žádoucí, ale také věděla, kdo je ta vyvolená. Byla to ta nejlíbeznější a nejspánilejší duše ze dvora jejího otce, vybraná pro těžce provinilého mladíka, aby z něj sňala nejen břemeno viny, ale zároveň také touhu po osobě jiného stavu; královská dcera ji pro tu skutečnost nenáviděla. Až příliš často viděla nebo si představovala, jak po jejím milenci tato nevinná osůbka šlehla pohledem plným obdivu a jak tyto pohledy byly přijímány nebo dokonce opětovány. Sem tam je zahlédla, jak spolu rozmlouvají, snad to bylo jen na okamžik, ale jak mnoho se dá vyjádřit v této jediné chvíli. Možná to byly jen nepodstatné zdvořilosti, ovšem jak to mohla vědět?

Dívka byla velmi krásná a měla i dost kuráže pohlédnout na milence její královské výsosti, a tak s veškerou vehemencí divoké krve, předané jí dlouhou linií jejich barbarských předků, tuto čekající a roztouženou dívku k smrti nenáviděla.

Když se její milenec otočil a pohlédl na ni a jeho oči se setkaly s jejími pochopil náhle, jak už to bývá u dvou duší, které tvoří jednu, že ona ví, za kterými dveřmi se skrývá příkrčený tygr, a za kterými stojí dívka. Vlastně to od ní očekával – znal ji až moc dobře, aby nevěděl, že si nedá pokoj, dokud nezjistí úplně vše v této záležitosti, jinak neznámé všem přihlížejícím, včetně samotného krále. Jediná naděje skrývající neochvějnou jistotu pro tohoto mladíka spočívala v tom, že jeho láska včas odhalí toto tajemství. A tak v této chvíli, kdy na ni krátce pohlédl, ujistil se, že se jí to podařilo přesně tak, jak očekával.

Vzápětí vyslal tázavý pohled, který jakoby křičel: „Které??“ Ta chvíle nemohla být promarněna: otázka byla vznesena v mžiku, a v mžiku musela být zodpovězena.

Její pravá ruka spočívala na potaženém parapetu královské lóže. Pozvedla ji jakoby na pozdrav a učinila letmé gesto směřující vpravo. Nikdo jiný si tohoto gesta nemohl povšimnout, neboť každé přítomné oko spočívalo na mladíkově uprostřed arény.

Opět se otočil a pevným krokem vykročil na zbytek cesty přes otevřené prostranství. Všechna

srdce jakoby přestala tlouci, všichni zadrželi dech s očima upřenýma na toho mladíka. Bez zaváhání došel ke dveřím napravo a otevřel je.

No a otázka tohoto příběhu je: Vyšel z těchto dveří tygr, nebo vyšla dívka?

Čím více se zaměříme na tuto otázku, tím těžší bude odpověď na ni. Vyžaduje to pečlivé studium lidské duše, které nás vede skrze bludiště vášni, z kterého bývá těžké nalézt cestu ven. Jen pomysli, milý čtenáři, a vžij se do postavy této polobarbarské, horkokrevné královské dcery, jejíž duše je rozpalována dvojným ohněm zoufalství a žárlivosti. Ona jej ztratila, ale kdo jej bude nakonec mít?

Už tolikrát, v probdělých nocích i ve snách, se nacházela v beznadějném strachu a v hrůze si rukama příkrývala obličej při představě, jak její milý, otevíraje jedny ze dveří, je vzápětí roztrhán na kusy tygrem!

Ale mnohem častěji ho viděla otevírat ty druhé dveře! Jak v těch nejbarvitějších snech skřípěla zuby a rvala si vlasy, když uviděla svého milého otevírat ty dveře, které ho vedly k setkání s dívkou! Její duše se svíjela v bolestné agónii, když si představovala rozzářenou líc a jiskrný pohled v oku své sokyně, kterou její bývalý milý vyvádí ze dveří s pocitem znovunarozeného, za doprovodu oslavných provolání a radostného vyzvánění; když si představila, jak kněz s celou tou rozjařenou svitou vstupují do arény k svatebnímu obřadu!

Nebylo by snad lépe, aby jej nechala v okamžiku zemřít, aby na ni mohl čekat v pozhelných hájemstvích polobarbarské věčnosti?

A přece: ten strašlivý tygr, řev a ta jatka!

Její rozhodnutí padlo v okamžiku, avšak po nocích a dnech duševních muk. Věděla, že bude tážána, a také se rozhodla, co odpoví. A tak, bez nejmenšího zaváhání, pokynula lehce rukou vpravo.

Otázka směřující k jejímu rozhodnutí je nelehká, a tak se doufám ani neočekává, že bych na ni znal odpověď právě já. Takže to nechávám na vás: Kdo vlastně vyšel z těch pravých dveří – dívka, nebo tygr?

Vyplatí se důchodové pojištění u státu aneb příčiny nestability v důchodového účtu

KATEŘINA HAVLÍČKOVÁ

Důchodový systém je nestabilní stejně, jako všechny složité soustavy. Příčiny nestability jsou jednak vnější (na samotném důchodovém systému nezávislé), jednak vnitřní. To jsou ty, které jsou způsobeny chybným nastavením parametrů. My se budeme zabývat těmi z nich, jejichž chybného nastavení může ve svůj prospěch – zcela legálně – využít konkrétní jednotlivý poplatník.

1. Chybné parametry předčasných důchodů

Že dočasně krácené předčasné důchody jsou pro jejich poživatelé výhodné, ví každý. Jak je to s důchody krácenými trvale?

Za každé započaté tři měsíce, o které odejde člověk do důchodu dříve, než dosáhne důchodového věku, se jeho starobní důchod krátí o 0,9 %. Dá se snadno spočítat, že krácení nejen neodpovídá pojistně-matematickým zásadám, ale ani zdravému rozumu. Místo toho, aby s dřívějším odchodem do důchodu celková vyplacená částka klesala, tak stoupá – čím dřív člověk do důchodu odejde, tím více je „odměněn“.

Odchod do důchodu dříve o:	Doba dožití od dosažení důchodového věku (v letech)	Celkem vyplaceno navíc (v % ročního důchodu)
1 rok	20	25
2 roky	20	40
3 roky	20	50
1 rok	16	40
2 roky	16	70
3 roky	16	100

Přitom by stačilo jednoduše přijmout nejobvlejší systém – za každý měsíc, o který člověk nastoupí do důchodu předčasně, se důchod snižuje o půl procenta. Pak by platilo, že celková vyplacená částka s dřívějším odchodem do důchodu klesá.

Závěr: Kdo využije možnosti odchodu do předčasného důchodu, ten na tom vydělá, pokud není vysloveně dlouhodobý typ.

2. Náhradní doby

V dávkově definovaném systému by měl být výpočet nastaven tak, aby byl systém ve vnitřní rovnováze. Bez ohledu na míru přerozdělování, člověk s průměrným vyměřovacím základem by měl v důchodu dostat vyplaceno tolik, kolik odpovídá částce, kterou zaplatil na pojistném. Na první pohled náš systém vypadá, že toto splňuje: 20 % z příjmu jde na pojistné, důchod odpovídá v průměru 40 % příjmu. Průměrný člověk má započítaných přes 40 let, důchod pobírá dokonce méně než 20 let – prozatím. Takže by mělo být všechno v pořádku. Není, a důvod je ve slově „započítaných“. Započítávají se i roky, kdy neplatil žádné pojistné – tzv. náhradní doby. A ty jsou tak rozsáhlé, že to téměř nemá obdoby. Tvoří více než čtvrtinu započítané doby.

Náhradní doby lze rozdělit do čtyř skupin:

I. Nezbytné

Pokud stát donutí občana, aby po určitou dobu dělal něco nedobrovolně a neměl po tu dobu plat, musí mu tuto dobu do důchodu započítat jako odpracovanou. Toto se vztahuje na vojenskou službu (i civilní a náhradní).

Plně invalidní člověk nepochybně také může těžko platit normální pojistné. Přesto musí i on starobní důchod dostat.

II. Vhodné

Celospolečensky je plně uznáváno, že doba mateřské a rodičovské dovolené se musí na důchod započítávat. A bude tomu tak i nadále, nehodláme-li se přiklonit k názoru, že děti mají být po narození umístěny v ústavu „kolektivní výchovy“. Jediným předmětem jakéhosi sporu je délka rodičovské dovolené – má-li skutečně být čtyři nebo pouze tři roky.

III. Sporné

Sem patří především doba nemoci a nezaměstnanosti. I když jsou tyto doby pro důchodové účely kráceny na 80 %, není to systémové. Řešit to lze třemi způsoby. Za prvé: Stát by za tyto doby hradil minimální pojistné (obdoba zdr.

pojištění). Za druhé: Pojistné by se alespoň ve výši, odpovídající pojistnému, placenému zaměstnancem, odvádělo z nemocenské, resp. podpory v nezaměstnanosti. Za třetí: Tato doba by se nezapočítávala, s výjimkou případu, kdy by člověk platil pojistné dobrovolně.

IV. Nelogické

Studium. Člověk studuje proto, že mu to přináší nějaký zisk. finanční, ve formě společenského postavení, lepšího postavení na trhu práce, jakýkoli jiný. Pokud by tomu tak nebylo, nedělal by to. O tom, že to funguje i finančně, svědčí to, že průměrný příjem vysokoškoláka je dvojnásobný oproti průměrnému příjmu osoby bez vysokoškolského vzdělání. Namísto toho, aby doba, kterou absolvent střední školy odpracuje navíc, kompenzovala alespoň částečně v důchodu jeho celoživotně nižší plat, vysokoškolákovi se započte i s jeho vyšším vyměřovacím základem. Takže je absolvent vysoké školy zvýhodněn dvakrát. (Nemá smysl argumentovat mzdou učitelů – to není chyba důchodového systému, ale vzdělávací politiky státu.) Je celoevropským jevem, že se doba studia přestává započítávat, pokud student nehradí alespoň minimální pojistné.

Závěr: Důchodové pojištění se vyplatí tím víc, čím víc člověk využívá náhradní doby – pokud nepřekročí limit.

3. Příjmy, z nichž není placeno pojistné na důchodové zabezpečení

Existují příjmy, které jsou přímo zákonem z povinnosti platit pojistné na sociální zabezpečení vyňaty, ačkoli jde o příjmy za práci. Stručně jde o tři kategorie příjmů: autorská díla, tantiémy a různé druhy „pobídek“ statutárních orgánů a manažerů (např. ve formě akcií) a dále dohody o provedení práce.

Celá soustava daní a odvodů poněkud připomíná bláznec: U jedné práce platíte daň z příjmu, pojistné na sociální i zdravotní pojištění. U jiné pouze daň z příjmu a pojistné na zdravotní pojištění. U třetí daň z příjmu a žádné pojistné. U čtvrté daň sráž-

kou a žádné pojistné. U páté platíte daň z příjmu, ale pojistné pouze z části příjmu (OSVČ). Proč, to snad ví opravdu jen Bůh a svatý Václav, jak praví klasik.

Druhou kategorií jsou příjmy z nelegální práce (nelegálně zaměstnaní cizinci, nezaměstnaní) a také příjmy z prací, částečně placených legálně a částečně načerno (úředně minimální mzda, zbytek na ruku). Speciálně druhý typ je velice rozšířený, v některých profesích (číšníci, servírky) uplatňovaný doslova plošně.

Třetí kategorií jsou platby OSVČ, které se vypočítávají z nižšího vyměřovacího základu (letos 40 %, za dva roky 50 %). Tento nižší vyměřovací základ má původ ve faktu, že, na rozdíl od právnických osob, fyzické osoby by musely platit pojistné i z investic (pořídí-li si živnostník obráběcí stroj, pokud by neměl nižší vyměřovací základ, zaplatil by z něj v roce pořízení pojistné z plné ceny minus odpisy). Že by to šlo řešit logičtěji (od vyměřovacího základu odečítat investice) je nabitelní. Nejrozumnější by bylo zrušit odpisování úplně a bylo by po problému.

Nicméně co z těchto skutečností plyne pro osoby, kterých se to týká? Konkrétně to, že pokud si platí pojistné z nižšího vyměřovacího základu než je první redukční hranice, okrádají samy sebe. Stát na tom naopak dlouhodobě vydělá. Proč, to si řekneme v následující části.

4. Výpočet důchodu

Důchod se vypočítává z tzv. osobního vyměřovacího základu. Do něj se průměrný příjem ve výši do první redukční hranice (letos 7.500 Kč) započítává celý, z příjmu mezi první a druhou hranicí (letos 19.200 Kč) 30 % a z příjmu nad druhou hranicí 10 %. (Redukční hranice se každý rok zvyšují nařízením vlády, pro příští rok se počítá s poměrně vysokým zvýšením.) Kolik jsme státu zaplatili na pojistném a kolik dostaneme na důchodech, závisí kromě náhradních dob právě na této redukci.

Podívejme se na to v zájmu srozumitelnosti poněkud schematicky: V průměru máme započítáno 40 let, z toho minimálně 30 let jsme platili

SI Gy (zájmové skupiny)

pojistné a maximálně 10 let jsou náhradní doby. Dostaneme tedy důchod ve výši 60 % osobního vyměřovacího základu (procentní výměra je

1,5 % vyměřovacího základu za 1 započítaný rok) a k tomu základní výměru (letos 1.310 Kč). Kolik jsme zaplatili a kolik dostaneme?

Výše příjmu	Důchod v % průměrné hrubé mzdy ¹⁾	Za 40 let zaplacené na pojistném celkem (počet ročních platů) ²⁾	Za 16–20 let vyplaceno na důchodu celkem (počet ročních platů) ³⁾
Do 1. redukční hranice	75 – 95	6 – 8	12 – 19
Od 1. do 2. redukční hranice	42 – 74	6 – 8	7 – 15
Nad 2. redukční hranicí	11 – 41	6 – 8	2 – 8

¹⁾ Minimální vyměřovací základ 4.000, maximální 140.000, valorizováno k roku odchodu do důchodu.

Jde o tzv. náhradový poměr, což je poměr prvního důchodu k poslední hrubé mzdě v %.

²⁾ V závislosti na délce náhradních dob (0 až 10 let).

³⁾ V závislosti na výši platu a době pobírání důchodu (minimálně 16, maximálně 20 let).

Vidíme, že více, než zaplatil na pojistném, dostane i člověk s průměrným příjmem, ač to vypadá neuvěřitelně. Jiná otázka je, jestli se mu to vyplatí.

Závěr: Vždy se vyplatí odvádět pojistné z příjmu do první redukční hranice – zhodnocení je vyšší než spoření téže částky v jakémkoli z „jistých“ produktů – např. u penzijního fondu.

U příjmu vyššího než první redukční hranice a nižšího než druhá není placení odvodů státu přímo ztrátové, není ale výhodné, protože přicházíme o výnosy z jejich případného investování (platíme cenu za „ušlou příležitost“).

Platit z příjmu nad druhou redukční hranicí je jasně ztrátové.

Co občanům ČR prostřednictvím svých zákonů vzkazuje stát:

1. Vždy si platte důchodové pojištění u státu z příjmu do 1. redukční hranice, i když nemusíte. Vyplatí se vám to. Nedovolte, aby vám zaměstnavatel vyplácel pouze minimální mzdu a zbytek „na ruku“.

2. Jste-li OSVČ, platte si na důchod u státu alespoň z tohoto vyměřovacího základu. Využijte toho, že si můžete vyměřovací základ stanovit sami, aniž by to mělo vliv na odvody na zdr. pojištění a daně. Platit si důchodové pojištění pouze z minimálního vyměřovacího základu je pro vás nevýhodné. ↗

3. Máte-li jakoukoli možnost se tomu vyhnout, neplatte pojistné z částky nad druhou redukční hranicí. Důchodová náhrada nemá s pojištěním nic společného, výpočet důchodu z vyššího vyměřovacího základu připomíná spíše státem organizovanou loupež.

4. Ve všech případech sledujte nařízení vlády, kterým se mění tyto dvě hranice vyměřovacího základu.

5. Do předčasného důchodu jděte – čím dříve tím lépe – pro vás, samozřejmě.

6. Klidně pracujte načerno a nechte se evidovat na úřadu práce jako uchazeči o zaměstnání. Pokud tak nebudete činit déle než 3 roky celkem, vyplatí se vám to a zaplatí to za vás ostatní. Riziko je malé, od té doby, co je povoleno si v době nezaměstnanosti „přivydělat“, prakticky nulové.

7. Klidně se hoďte marod, kdykoli se vám to hodí, zejména máte-li nižší plat. Pokud vám to bude tolerovat váš zaměstnavatel, nemůžete na tom prodělat. Sankce neexistují.

8. Máte-li možnost, snažte se vykazovat příjmy jako autorské či umělecké, nestávejte se zaměstnanci kulturních institucí, zůstávejte na volné noze. Řemeslné výrobky prodávejte jako výtvarná díla, místo výuky angličtiny vykazujte překlady. Pojistné platte pouze z příjmu do první redukční hranice, ostatní si radši spořte sami. Proč dávat státu to, co není nutné a výhodné.

9. Nemůžete-li svou práci prodat jako autor-
ské dílo, číňte tak alespoň na živnostenský list.
Pracovní poměr je až poslední možnost. Zaměst-
navatel se s vámi jistě rád dohodne, co ušetříte,
můžete si rozdělit napůl.

10. Jakákoli forma naturální odměny, pří-
spěvku na důchodové připojištění, akcií namísto
části platu je výhodná pro vás i zaměstnavate-
le, zejména máte-li vyšší plat.

Rada navíc:

Spořte si na důchod od mládí, výhradně u in-
stitucí se zahraničním vlastníkem, kterým stát
vaše peníze nebude moci zabavit. Budete to po-
třebovat, až tenhle systém krachne.

Astronomické události v roce 2004

ELIŠKA ANNA KUBIČKOVÁ

Konec roku bývá obdobím bilancování udá-
lostí roku minulého a současně zadáváním úko-
lů a plánů do budoucna snad ve všech oborech
lidské činnosti i v našem osobním životě. Neji-
nak je tomu i v astronomii, kde se navíc u nás po
léta udržuje tradice dvou přednášek, které probí-
hají během ledna a února a z nichž se jedna ohlí-
ží za událostmi předchozího roku (Dr. Grygar)
a druhá upozorňuje na očekávané události (ze-
jména z hlediska pozorování) v roce právě začí-
najícím (Ing. Příhoda). Na obě přednášky upo-
zorním zájemce prostřednictvím e-mailu, až
bude znám přesný termín.

Nyní na tomto místě uvedu alespoň stručný
přehled nejzajímavějších událostí z oblasti astro-
nomie, astrofyziky a kosmického výzkumu. Měla
bych ještě předeslat, že ve výběru událostí jsem
se snažila být objektivní, ale na druhou stranu po
deseti letech, co se zabývám astronomií, bude
znát i subjektivní pohled mojí specializace, kte-
rou každý i amatérský astronom vzhledem k širí
oboru musí mít.

A nyní již přehled událostí:

4. ledna byl nad Španělskem pozorován ex-
trémně jasný bolid. • **13. ledna** vyslala sonda

Spirit první panoramatický snímek z povrchu
Marsu. • **19. ledna** byla zveřejněna informace
o objevu dosud nejvzdálenější a nejmladší gala-
xie pomocí Hubbleova kosmického dalekohledu
(HST), který pracuje již od roku 1990. • **22. ledna**
družice Chandra vyslala rentgenový snímek žha-
vé rozpínající se obálky – zbytek po výbuchu su-
pernovy N63A ve Velkém Magellanově oblaku.
• Byly nalezeny dva úlomky jasného bolidu, kte-
rý byl pozorován na začátku měsíce nad Španěl-
skem. Váží 22 a 42 gramů a jedná se o chondrity.
• **23. ledna** NASA zveřejnila první rozbory vzor-
ku půdy, který odebral robot **Spirit** z povrchu
Marsu. Podle očekávání převládá železo díky
němuž má povrch Marsu červené zbarvení vidi-
telné i při pozorování pouhým okem, a dále bylo
nalezeno hodně křemíku, také síra, vápník, nikl
a chlór. • **25. ledna** vysílá první snímky sonda
Opportunity, která přistála ve zcela jiném mís-
tě než Spirit. • **1. února** jsme si připomněli rok
od tragické havárie raketoplánu Columbia, ke
které došlo během přistávacího manévru a zahy-
nulo při ní všech sedm členů posádky včetně prv-
ního izraelského kosmonauta. • **13. února** ama-
térský astronom Jay McNeil z Kentucky v USA
objevil novou mlhovinu v souhvězdí Orionu.
Mlhovina dostala jméno po svém objeviteli Mc-
Neilova. • **15. února** se roku 1564 narodil slavný
Galileo Galilei, který je také tvůrcem prvního
dalekohledu, kterým pozoroval mimo jiné nej-
větší Jupiterovy měsíce, které se po něm nazývají
galileovské. • **16. února** robot Spirit zjistil v at-
mosféře Marsu teplé vzdušné proudy, jaké zná-
me i na zemi. Na Marsu byly objeveny poprvé. •
20. února bylo v dalekohledu možné zazname-
nat kometu C/2002 T7 (LINEAR). Komety nesou
jména po svých objevitelích, v tomto přípa-
dě je objevitelem komety automatický systém
LINEAR. • **2. března** byla vypuštěna evropská
sonda ROSETTA na oběžnou dráhu ke Slunci.
Její hlavním úkolem je pozorování komety
67P/Churyumov-Gerasimenko, k níž se má při-
blížit za deset let, roku 2014. • **14. března** si kaž-
dý rok připomínáme výročí narození (letos 125.)
jednoho z nejslavnějších fyziků Alberta Einstei-

na. Jeho obecná teorie relativity (OTR) byla dlouho odmítána, protože ji nebylo možné dokázat žádným praktickým pokusem. Až s rozvojem astronomie, k němuž došlo zejména ve 2. polovině 20. století byla OTR vícekrát potvrzena a posloužila k tomu nekonečná vesmírná laboratoř. Jeden z důkazů OTR bylo naměřené stáčení perihelu Merkuru vlivem gravitačního pole Slunce.

• **15. března** byl vyhlášen objev Sedny (inuitská bohyně oceánu), což vzbudilo velkou senzaci, protože novináři hovořili o objevu desáté planety. Jedná se o těleso, které obíhá za drahou Neptuna, vědci předpokládají, že se pohybuje v Oortově oblaku – domově kometárních jader. • **18. března** vzbudil velké obavy zatím nejbližší průlet blízkozemní planety – pouhých 43 000 km nad zemským povrchem. • **20. dubna** byla vypuštěna z kosmodromu Vandenberg v Kalifornii nosná raketa Delta II, která vyvezla na oběžnou dráhu kolem Země družici GRAVITY PROBE-B, jež má ověřovat teorii relativity. • **4. května** proběhlo první letošní **úplné zatmění Měsíce**. • Začaly podmínky pro vizuální pozorování komety C/2001 Q4 (NEAT) a stejně jako u komety LINEAR je jejím objevitelem automatický systém NEAT.

• **8. června přechází Venuše přes sluneční disk** (viz snímek). K této mimořádné události dochází dvakrát za dvě stě let, a to v rozmezí osmi roků. Letos jsme měli velké štěstí, protože celý přechod Venuše přes sluneční kotouč

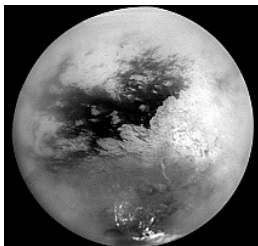
provázelo krásné počasí. • **21. června** odstartoval první soukromý pilotovaný kosmický let do vesmíru. Bývalý profesionální pilot Michael Melvill (63 let) překonal v raketoplánu SpaceShip-One hranici 100 km, která je považována za smluvní hranici kosmického prostoru a stal se tak prvním vesmírným turistou. • **1. července** po sedmi letech putování sluneční soustavou (start 15. 10. 1997) se americko-evropský komplex sond Cassini-Huygens dostal na oběžnou dráhu Saturnu a zároveň prolétl v její nejtěsnější blíz-

kosti – méně než 20.000 km. • **2. července** poslala sonda Cassini na Zem první snímky Saturnových prstenců a pak měsíců Titan, Japetus a Rhea. • **16. července** si připomínáme 10 let od zániku komety Shoemaker-Levy 9, která se roztrhla vlivem gravitačního pole Jupitera na dvacet částí a tyto úlomky padaly v řadě okolo 45° jovigrafické šířky, takže na snímcích vypadaly jako perlový náhrdelník vnikající do Jupiterovy atmosféry. • **21. července** si připomínáme 35 let od okamžiku, kdy první člověk vstoupil na Měsíc. • **25. července** vypustila Čína ze základny Taiyuan v provincii Shanxi družici Probe-2 určenou pro výzkum kosmického okolí, která je zaměřena na sledování magnetických bouří a dalších možných ohrožení. • Sluneční skvrny v těchto dnech dosáhly nebyvalé intenzity, takže se hovoří o tisíciletém maximu výskytu slunečních skvrn. • **3. srpna** odstartovala americká sonda MESSENGER, která se po třiceti letech (naposledy MARINER 10 – 1975) vydává na průzkum Merkuru. Přestože je Merkur poměrně blízko k Zemi, cesta vlivem dlouhých klíčků, kdy se využívá gravitační síla okolních těles k urychlení sondy,

potrvá sedm let. • **15. srpna** NASA zveřejnila zprávu o vyšetřování havárie raketoplánu Columbia, při které zahynulo sedm astronautů. Při startu se z palivové nádrže odloupl kus pěnové izolace, která byla špatně nanesená a tento poškodil náběžnou hranu křídla raketoplánu. • **17. srpna** son-

da Cassini obíhající okolo Saturnu objevila další dva měsíce této planety, takže se jejich celkový počet rozrostl na 33. Saturn má největší množství satelitů ze všech planet sluneční soustavy a také nejvýraznější a nejrozsáhlejší systém prstenců. Prsteny mají i další obří planety – Jupiter, Uran a Neptun, ale pouze Saturnovy jsou pozorovatelné ze Země. • **30. srpna** zemřel ve věku 97 let světoznámý astronom prof. Dr. Fred L. Whipple. • **1. září** během několika posledních dnů byly objeveny další tři extrasolární planety

(tj. mimo sluneční soustavu), celkem jich známe 135. • **3. září** byl uveden do činnosti obří a přitom velmi citlivý radioteleskop v Arecibu. • **8. září** dopadla na zem sonda Genesis, která sbírala po dobu tří let vzorky slunečního větru. Měla být původně zachycena ještě ve vzduchu na padácích pomocí helikoptéry. Padáky se neotevřely a sonda dopadla velkou rychlostí na povrch Země. Pouzdro se vzorky se však zachránilo. • **24. září** sonda Cassini objevila na své misi nový prsteneц Saturnu. • **5. října** zemřel v Kalifornii ve věku 77 let americký kosmonaut Gordon Cooper Jr. • **11. října** cena Littera astronomica za rok 2004 byla udělena Ing. Antonínu Růklovi, který je autorem řady populárních publikací s ručně kreslenými vesmírnými objekty, např. v knize Souhvězdí oblohy a zejména se zabývá mapováním Měsíce a planet. • Nobelovu cenu za fyziku za rok 2004 získali američtí vědci D. Gross, D. Politzer a F. Wilczek za teoretickou práci na výzkumu kvarků. • **16. října** byl uveden do provozu největší teleskop na světě LBT (Large Binocular Telescope) na hoře Mount Graham v Arizoně. • **28. října** v časných ranních hodinách došlo k úplnému zatmění Měsíce – druhému v letošním roce. Pro nepřízeň počasí však z našeho území nebylo pozorovatelné. • **8. listopadu** odstartovala z kosmodromu Pleseck zmodernizovaná ruská nosná raketa Sojuz 2-1A, která konstrukčně navazuje na rakety stavěné S. P. Koroljovem. • **20. listopadu** si připomínáme 115. výročí narození významného astronoma Edwina P. Hubbla, po němž je pojmenován vesmírný teleskop HST. • **25. listopadu** obdržela řada vědců ceny Česká hlava. Byl mezi nimi i významný a mezinárodně proslulý český astronom Dr. Luboš Kohoutek, který se proslavil objevem komet a sestavením katalogů planetárních mlhovin. Dr. Kohoutek žije od r. 1970 v SRN, takže měl možnost prosadit pojmenování řady planetek českými jmény jako Komenský, Neruda, Smetana, Dvůrak, Masaryk, Palach a další. • **27. listo-**

padu byla pomocí rakety Boeing Delta 2 z mysu Canaveral vypuštěna družice SWIFT, která má zachycovat gama záblesky kosmického záření, jejichž původ není zcela vyjasněn – v současnosti převládá názor, že tyto záblesky upozorňují na rodící se černou díru. • **25. prosince** má dojít k oddělení evropské části komplexu Cassini-Huygens, který pozoruje Saturn, aby se sonda Huygens **14. ledna 2005** snesla na povrch Saturnova měsíce Titan. Vzhledem k mimořádnosti mise Cassini-Huygens k Saturnu se budu snažit dodávat čerstvé zprávy obohacené o nové poznatky. Prozatím alespoň snímek povrchu Titanu, který je jako jediný satelit ve sluneční soustavě pokryt hustou atmosférou.

Když už jsme u bilancování, uvedu ještě na tomto místě přehled činnosti SIGu Astronomie v roce 2004. V první polovině roku, konkrétně v únoru, březnu, dubnu a květnu, proběhly schůzky SIGu spojené s přednáškami na téma sluneční soustavy a objektů, které se v ní nacházejí. V časopise i na webu byly publikovány nové články o kometách a měsících planet.

V dubnu jsme se SIGem uspořádali exkurzi na Štefánikovu hvězdárnu na Petříně, která se podle názorů účastníků vydařila i přes nepřízeň počasí. V listopadu jsme se pak zúčastnili aktuální přednášky, kterou pořádala Česká astronomická společnost, a jejímž tématem byl právě probíhající výzkum Saturnu a jeho měsíců sondou Cassini-Huygens. Letošní činnost jsme zakončili účastí na setkání členů fyzikálního oddělení pražské pobočky Jednoty českých matematiků a fyziků, kde proběhla přednáška na téma Nobelova cena za rok 2004 „K současnému popisu zákonitostí mikrosvěta v rámci standardního modelu“.

Pro příští rok chystáme další akce, o nichž budeme informovat na webu i v časopise. Na stránkách SIGu <http://www.volny.cz/elize/Astro.html> najdete kromě tohoto nového článku také další snímky z družice Cassini-Huygens.

Kalendář akcí Mensy a DM (1. 1. – 20. 2. 2005)

VŠECHNY MENSOVNÍ AKCE JSOU PŘÍSTUPNÉ I NEČLENŮM MENSY.
AKTUÁLNÍ INFORMACE O AKCÍCH, O DNECH PLNÝCH HER, O PROGRAMU HERNÍCH KLUBŮ
A LETNÍCH CAMPŮ A O VSTUPNÍCH TESTOVÁNÍCH NALEZNETE NA WWW.MENSA.CZ.

PRAHA + celostátní akce

4. 1. cca 14.00–19.00 **Odpolední herní a diskusní klub**, gymnázium Budánka, Holečkova 31a, Praha 5
(pravidelně každé úterý, středu a čtvrtky, v případě domluvy i jindy včetně víkendů)
- út 18.30 **Mensovní filmový Abaco club** (T. Kocman), Abaco Group, Vinohradská 93, Praha 2
(pravidelně každé úterý, dále tedy **11. 1., 18. 1., 25. 1., 1. 2., 8. 2. a 15. 2.**)
5. 1. st 19.00–21.00 **Volejbal team Mensy** (T. Kocman), ZŠ Botičská 8, Praha 2
(pravidelně každou středu, dále tedy **12. 1., 19. 1., 26. 1., 2. 2., 9. 2. a 16. 2.**)
6. 1. čt 16.00 **Rozvoj logiky** (deskové hry, hlavolamy, kvízy...), **SIG Dr. Mozek** (V. Fořtík)
17.00, 17.45 **Malé vstupní testování IQ od 14 let** (po předběžné dohodě i od 9 let) (V. Fořtík)
17.00 **Role Playing Club Dětské Mensy ČR** (S. Chum)
17.30 **Kontaktní setkání pro nové členy** (V. Fořtík)
18.00 **Klub přátel Mangy a Anime**
18.00 **SIG Futurologický klub** (V. Fořtík)
tyto čtvrteční akce se konají max. do 21.00 na gymnáziu Budánka, Holečkova 31a, Praha 5
(pravidelně každý čtvrtek, dále tedy **13. 1., 20. 1., 27. 1., 3. 2., 10. 2. a 17. 2.**)
7. 1. pá 15.00–18.00 **M-Klub** – klub sbíratelých karetních her (Pokémon, LoTR, WarCry, Beyblade...) a her všeho druhu
16.00 **Tvůrčí psaní** (L. Lukačovičová)
16.00 **Dračí Doupě** (P. Oplť), všechny páteční akce se konají na gymnáziu Budánka, Holečkova 31a, Praha 5
(pravidelně každý pátek, dále tedy **14. 1., 21. 1., 28. 1., 4. 2., 11. 2. a 18. 2.**)
11. 1. út 19.00 **Business Club** (A. Hodina), salonek restaurace Tratoria Roca, Vinohradská 32
(vchod je z ulice Anny Letenské), Praha 2 (pravidelně každé 2. úterý v měsíci, v únoru tedy **8. 2.**)
15. 1. so 11.30 **Zasedání Rady Mensy ČR** (V. Fořtík), gymnázium Budánka, Holečkova 31a, Praha 5
17. 1. po 18.00 **Uzávěrka únorového časopisu** (uzávěrka čísla na březen bude **14. 2.**)
22. 1. so 9.00–19.00 **Testování IQ pro děti od 2,5 do 19 let** (V. Fořtík) – vizte [str. 2](#)
27. 1. čt 16.00 **KKK – Kafe, kecy, keksy – setkání „starých“ i nových členů Mensy**, gymnázium Budánka, Holečkova 31a, Praha 5 (pravidelně každý 4. čtvrtek v měsíci)
- 18.–20. 2. pá–ne **Pragocon 2005** (V. Fořtík), ZŠ Benita Juáreze, Bílá ul. 1, Praha 6-Dejvice – vizte [str. 3](#)

BRNO

5. 1. st 17.00 **Brněnská skupina Černé Luny – vybarvování mandal** (L. Rogožanová), Literární čajovna na Skleněné louce, Kounicova ul. (pravidelně každou 1. a 3. středu v měsíci, dále tedy **19. 1. a 2. 2.**)
17. 1. po 19.00 **Setkání brněnské skupiny** (T. Počarovský), restaurace **Kanibal**, Kamenná 1 – druhá odbočka vpravo od řeky na Víděnské ul. (pravidelně každé 3. pondělí v měsíci)

OSTRAVA

5. 1. st 17.00 **Setkání ostravské místní skupiny v „sýkorácké“ čajovně** – na původním místě (Sýkorově mostu) je plánek (pravidelně každou středu, dále tedy **12. 1., 19. 1., 26. 1., 2. 2., 9. 2. a 16. 2.**)

PARDUBICE

7. 1. pá 18.00 **Vstupní testování IQ od 14 let** (J. Mazánek), Evropský spolkový dům, Pernštýnské náměstí 54–55
(pravidelně každý 1. pátek v měsíci, v únoru tedy **4. 2.**)
14. 1. pá 18.00 **Setkání pardubické skupiny** (J. Mazánek), Divadelní kavárna, U Divadla 50 – vchod z boční strany divadla
(pravidelně každý 2. pátek v měsíci, v únoru tedy **11. 2.**)

PLZEŇ

5. 1. st 15.00 **DPH – Den plný her** (O. E. Cibulka), Stehlíkova 8 (pravidelně každou 1. středu v měsíci, v únoru tedy **2. 2.**)
11. 1. út 19.00 **Setkání plzeňské skupiny** (O. E. Cibulka), bar V4S, Vrchlického 4 (trolejbus č. 16, zast. Dobrovského)
(pravidelně každé 2. úterý v měsíci, v únoru tedy **8. 2.**)
17. 1. po 19.00 **SIG Kulečník – bowling** (O. E. Cibulka), restaurace Alfa, Americká ul. (pravidelně každé 3. pondělí v měsíci)

PROSTĚJOV

7. 1. pá 19.00 **Setkání prostějovské skupiny** (T. Blumenstein), restaurace U Chmelů, Kostelecká ul.; místo se může flexibilně měnit, vizte <http://prostejov.mensa.cz>
(pravidelně každý pátek, dále tedy **14. 1., 21. 1., 28. 1., 4. 2., 11. 2. a 18. 2.**)

ÚSTÍ N. LABEM

10. 1. po 17.00 **Setkání ústeckých mensanů** v restauraci **Firova bašta**
(pravidelně každé 2. pondělí v měsíci, v únoru tedy **14. 2.**)
-